

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Протопоповская средняя общеобразовательная школа
Буинского муниципального района Республики Татарстан»

«СОГЛАСОВАНО»
Руководитель ШМО

Мясников О.В.
Протокол № 1
от «28» августа 2020 г.

«СОГЛАСОВАНО»
Зам. директора по УР

Орлова Т.А.

«УТВЕРЖДАЮ»
Директор школы

Владимиров В.В.
Приказ № 860/р
от «07» сентября 2020 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родной (татарской) литературе
на уровень основного общего образования
(5 - 9 классы)

Рассмотрена на заседании учителей
методического объединения
историко-филологического цикла
МБОУ «Протопоповская СОШ
Буинского муниципального района РТ»
Протокол № 1 от «28» августа 2020 г.

Составили учитель татарского
языка и литературы:
Горелова Т.В.

2020 г.

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА»

В результате изучения родной (татарской) литературы на уровне основного общего образования у выпускников будут сформированы личностные, метапредметные и предметные результаты.

Личностные результаты:

- воспитание российской гражданской идентичности: любовь и уважение Отечеству, чувство гордости за свою Родину, знание истории языка, культуры родного края, основ культурного наследия Татарстана, народов России и всего человечества, усвоение гуманистических и традиционных ценностей многонационального российского общества, воспитание чувства долга и ответственности перед Родиной;
- формирование целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной практики, учитывающего культурное, социальное, духовное многообразие явлений;
- формирование осознанного, уважительного и доброжелательного отношения к другому человеку, его мнению, культуре, языку, вере, гражданской позиции; культурным, языковым, религиозным ценностям народов России и всего мира;
- формирование готовности и способности обучающихся к саморазвитию и самообразованию на основе мотивации к обучению и познанию, осознанному выбору образования на базе ориентировки в мире профессий и профессиональных предпочтений с учетом познавательных интересов;
- самостоятельная организация учебной деятельности; оценивание своих учебных достижений, поведения, черт своей личности, своего эмоционального состояния; соблюдение норм поведения в социуме; владение умениями совместной деятельности в полиэтническом коллективе; оценка своей деятельности с точки зрения нравственных норм и эстетических ценностей; использование своих прав и выполнение своих обязанностей как гражданина полиэтнического, поликонфессионального государства;
- освоение социальных норм, правил поведения, ролей и форм социальной жизни в группах и сообществах; участие в школьном самоуправлении и общественной жизни в пределах возрастных компетенций с учётом религиозных, этнокультурных, социальных и экономических особенностей;
- формирование нравственных чувств и нравственного поведения, осознанного отношения к собственным поступкам;
- формирование коммуникативной компетентности в общении и сотрудничестве со сверстниками, старшими и младшими в процессе образовательной, общественной, учебно-исследовательской, творческой и других видов деятельности;
- формирование основ экологической культуры на основе признания ценности жизни во всех её проявлениях и необходимости ответственного отношения к окружающей среде;
- осознание значения семьи и общества, уважительное и заботливое отношение к членам своей семьи;
- развитие эстетического осознания через освоение художественного и культурного наследия народов Татарстана, России и всего мира.

Метапредметные результаты изучения татарской литературы в инокультурной среде:

- умение самостоятельно определять цели своего обучения, ставить и формулировать для себя новые задачи в учёбе и познавательной деятельности;
- умение самостоятельно планировать пути достижений целей; соотносить свои действия с планируемыми результатами, осуществлять контроль своей деятельности в процессе достижения результата;
- владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений и

осуществления осознанного выбора в учебной и познавательной деятельности;

- умение создавать, применять и преобразовывать знаки и символы, модели и схемы для решения учебных и познавательных задач;
- умение читать и понять суть художественного произведения, осознанно использовать речевые средства в соответствии с задачей коммуникации, для выражения своих чувств, мыслей, потребностей;
- умение строить связанное речевое высказывание в зависимости от типа коммуникации и ситуации;
- формирование и развитие компетентности в области использования информационно-коммуникационных технологий.

Предметные результаты выпускников на уровне основного общего образования по татарской литературе выражается в следующем:

- понимание ключевых проблем изученных произведений татарского фольклора, фольклора народов России и всего мира; татарской классической и современной литературы, литературных взаимосвязей и взаимовлияний;
- осознанное беглое чтение текстов различных стилей и жанров; проведение смыслового анализа текста; использование различных видов чтения (ознакомительное, просмотровое, поисковое и др.);
- владение элементарной литературоведческой терминологией при обсуждении художественного произведения;
- умение пересказать содержание прозаического произведения или отрывка, используя цитаты из текста, отвечать на вопросы по прослушанному или прочитанному тексту;
- умение устанавливать связи между фольклорными и художественными произведениями разных народов на уровне тематики, проблематики, образов (по принципу сходства и различия);
- владение навыками сопоставления произведений татарской литературы с произведениями литератур других народов и этносов самостоятельно (или под руководством учителя), определяя линии сопоставления, выбирая аспект для самостоятельного анализа;
- владение монологической и диалогической речью; умение вступать в речевое общение; участвовать в диалоге (понимать точку зрения собеседника, признавать право на иное мнение); создание письменных высказываний, адекватно передающих прослушанную и прочитанную информацию;
- использование выразительных средств языка в соответствии с коммуникативной задачей, сферой и ситуацией общения; использование для решения познавательных и коммуникативных задач различных источников информации, включая энциклопедии, словари, Интернет-ресурсы и другие базы данных;
- использование приобретенных знаний и умений за рамками учебного процесса, то есть в практической деятельности и повседневной жизни.

В результате освоения предмета «Родная (татарская) литература»

учащиеся научатся знать:

- самых известных писателей т а т а р с к о й литературы и их произведения;
- периодизацию татарской литературы;
- понимание образной природы искусства слова;
- основные закономерности литературно-исторического процесса и основные качества литературных направлений и явлений;
- основные теоретико-литературные понятия.

Получат возможность научиться:

- понять суть и пересказать содержание литературного произведения;
- анализировать литературное произведение, используя сведения по истории и теории литературы;

- детально исследовать отдельные стороны и элементы художественного произведения, творчества писателя, литературного периода, делать выводы;
- оценивать художественное произведение, творчество писателя, литературный период в свете общественно-исторического контекста и общечеловеческих ценностей;
- определять принадлежность художественного произведения к одному из литературных родов и жанров, к тому или иному литературному периоду, находить черты, присущие литературе этого периода;
- аргументированно выражать личное отношение к тексту;
- выполнять творческие работы различного характера по изученному произведению

Основное содержание учебного предмета./

Уку предметының эчтәлеге.

5 класс.

№	Название раздела./ Бүлекнең исеме	Краткое содержание раздела рабочей программе/ Эш программасы бүлегенң кыскача эчтәлеге	Кол.ча сов/ Сәгать саны
1	В давние времена. Устное народное творчество: жанры фольклора – народные сказки./ Борын -борын заманда. Халык авыз ижаты: фольклоржанрлары –халыкәкиятләре.	Устное народное творчество – духовное наследие народов. Изображение в них национального колорита, менталитета народов. Система образов в произведениях устного народного творчества. Поэтические особенности произведений фольклора: сравнения, олицетворения, метафоричность, аллегоричность. Сказки, их виды. Герои сказок. Поэтические особенности народных сказок. Отражение психологии и идеалов народов в сказках. Татарские народные сказки «Ак бүре» / «Белый волк», «Башмак», «Абзар ясаучы төлке» /«Лисица-мастерица», «Өч кыз» /«Три сестры», «Куркак юлдаш» /«Трусливый спутник» и др.	3
2	Литературные сказки. /Әдәби әкиятләр.	Созвучность и различия татарского народного устного творчества и фольклора других народов. Связь татарской литературы с фольклором. Изучение сказки К. Насыри «Патша белген карт» / «Падишах и старик». Усвоение термина «литературный герой». Художественный вымысел литературной сказки Г. Тукая «Су анасы» / «Водяная»). Картина Б. Альменова «Водяная». Работа над отрывком поэмы-сказки. Связь татарской литературы с фольклором. Фольклорное начало «Гафият турында әкият» / «Сказка о Гафияте» Т. Миннуллина. Кукольный театр «Әкият».	5

3	Накрыльяхмечты/ Хыял канатларында	Адлер Тимергалин “Сәер планетада/На странной планете”. Фантастика. Фантастик элементы. Рудольф Эрих Распе. «Сигез аяклы куян»	2
4	Система образования татар./ Мәгърифәт баскычлары.	Медресе «Мухаммадия», Казанская учительская школа, Казанский университет. Ознакомление с художественным произведением «Мәгаллим» /«Учитель» Г. Исхаки. Авторский идеал в произведении. Лирический герой и мечты поэта Дардеменда в стихотворении «Кил, өйрән» /«Иди, научись» Содержание лирического текста, символические образы. Жизнь и творчество Дардеменда.	4
5	Детство./ Балачак.	Г. Тукай. Автобиографическая повесть «Исемдә калганнар» /«Оставшиеся в памяти». Анализ образа повествователя: маленький Апуш и поэт Габдулла. Содержание произведения. Отражение образа Тукая в изобразительном искусстве и литературе. Ознакомление с картиной Х. Казакова «Кечкенә Апуш» / «Маленький Апуш», рассказом Р. Батуллы «Тукай-Апуш», путешествие в музей Г. Тукая в деревне Кырлай Арского района РТ. Ознакомление с рассказом И. Гази «Ильдус». Изображение детской шалости. Метафоричность произведения, ирония автора. Современная детская периодическая печать – журнал «Салават күпере» / «Радуга».	3
6	За Родину!/ Туган ил өчен!	Жизнь и творчество Г. Кутуя. Ознакомление с фантастическим произведением «Рөстәм мажаралары» /«Приключения Рустема». Изображение военных действий в произведении, храбрость в характере главного героя. Переплетение реальности и фантастики. Сравнение. Жизнь и творчество М. Джалиля. Изучение стихотворения «Сагыну» / «Тоска», «Соңгы жыр» / «Последняя песня», либретто «Алтынчәч» / «Золотовалосая» (фрагментарно). Ознакомление с творческими биографиями композитора оперы Н. Джиганова и исполнительницы главной арии М. Булатовой. Татарский государственный академический театр оперы и балета имени М. Джалиля. Искусствоведческие термины: либретто, опера, ария. Жизнь и творчество Ф. Карима. Изображение поэтом суровых условий войны в стихотворениях «Кыр казы» /«Дикая гусь», «Сөйләр сүзләр бик күп алар...» / «Много слов не высказано...». Привитие чувства долга перед Родиной. Творчество Ш. Галиева. Изучение баллады «Аталы-уллы солдатлар» / «Отец и сын солдаты». Литературоведческий термин «баллада».	6
7	Где живет счастье?/ Бәхет	Жизнь и творчество Н. Давли. Изучение его стихотворений «Бәхет кайда була?» / «Где живет	3

	кайда була?	счастье?», «Мин жирдә калам» / «Яостаюсь на Земле». Беседа о смысле жизни. Жизнь и творчество Ф. Хусни. Усвоениесюжета рассказа «Чыбыркы» / «Кнут» Ф. Хусни. Олицетворение, метафоричность, символический подтекст произведения, тема и идея.	
8	Человек – частица природы./ Кеше-табигать баласы.	Жизнь и творчество Р.Файзуллина. Изучение стихотворения «Табигать кочагында»/ «В объятиях природы».Бережное отношение к природе. Жизнь и творчество М. Агъямова. Эстетический идеал поэта в стихотворении «Матурлык минем белән» / «Красота всегда со мной». Изучениеотрывка баллады «Жир-Ана, кояш һәм башкалар» / «Мать Земля, солнце и другие» М.Агъямова. Приемы олицетворения. Жизнь и творчество И.И. Шишкина. Развитие речи на основе картин И.И. Шишкина «Утро в сосновом лесу».	5
9	Юмор./ Юмор.	Изучение рассказов «Пирамида» Л. Лерона, «Зульфия + я» А. Гимадиева.Приемы комического в рассказах. Стихотворения Ш. Галиева «Ул кем?» / «Кто он?», «Әлләкем» / «Кто-то», «Мәрзия мәсьәләсе» / «Проблемы Марзии». Комическое в поэзии. Повторение и обобщение материала 5 класса.	4
Всего/ Барлыгы:			35

Основное содержание учебного предмета./

Уку предметының эчтәлеге.

6 класс.

№	Название раздела./ Бүлекнең исеме	Краткое содержание раздела рабочей программе/ Эш программасы бүлегенен кыскача эчтәлеге	Кол.час./ Сәгать саны
1	От мифа к реальности. Мифтан– чынбарлыкка.	Повторение сказок, пословиц,загадок. Происхождение мифов, их классификация. Работа со схемой. Мифы разныхнародов: «Шүрәле» /«Шурале», «Су иясе» /«Водяная», «Өй иясе» /«Домовой», «Дедал иИкар», «Албасты» / «Демон». Пьеса «Албасты» / «Демон» Р. Батуллы. Пословицы ипоговорки. Отражение в них народной психологии и идеалов. Повторить мифы, пословицы и поговорки.	3
2	Народные мелодии./Милли моңнар	Народные песни. Их виды: исторические песни,обрядовые песни, игровые песни и др. Истоическая песня «Кәзге ачы жиллерде» / «Осенние холодные ветра», игровая песня «Кария - Закария». Ритм, рифма игровых песен.Песеннее сопровождение праздников «Каравон» (русский), «Сумбеля» (татарской),«Чуклеме» (чувашийский) и др. Стихотворения «Туган тел» / «Родной язык», «Туган авыл» /«Родная деревня» Г. Тукая. Роль мотивов народных песен. Изучение ГосударственногоГимна Республики Татарстан. Повторение пройденного.	3

3	Ценность человека./Кеше кадере.	Изучение стихотворения «Өч матур сүз»/ «Трипрекрасных слова» Н. Исанбет, басни «Этэч белген Сандугач» / «Петух и соловей»,стихотворения «Ана» / «Мать» М. Гафури. Изучение поэмы-сказки «Шүрэле» /«Шурале»Г.Тукая. Идеино-эстетический идеал автора, мифологический сюжет произведения. Изображение природы Заказанья, людей, живущих на лоне природы, их образа жизни,быта. Сценическая жизнь поэмы–сказки. Балет по поэме «Шурале» Г.Тукая (композиторФ.Яруллин). Творчество М. Джалиля. Изучение стихотворения из цикла «Моабитскиететради»: «Чечеклер»/ «Цветы», «Тик булса иде ирек» /«Была бы свобода». Надежда поэта. Жизнь и творчество А. Еники. Тема родной земли в рассказе «Туган туфрак»/«Родная земля». Замысел автора. Образ главной героини Клары. Образ старика,хранителя ценностей прошлого. Повторение раздела.	6
4	Чудо природы – зима./ Кыш-табигать могжизасы.	Творческое наследие Г.Ибрагимова. Ознакомление с его рассказом-описанием «Кар ява» / «Снег идет». Бережное отношение к природе в стихотворениях «Кызыклы хэл» / «Интересный случай» К.Наджми, «Чыршы күлмөккере» / «Платья ёлки» М. Файзуллиной, «Нэни чыршы»/«Маленькая елка» Р. Валиевой. Творчество Т. Миннулина. Ознакомление с пьесой «Акбай һәм Кыш бабай» / «Акбай и Дед Мороз».Особенности конфликта. Повторение пройденного.	3
5	Образование и просвещение. Аң- белем.	Научное и литературное творчество Каюма Насыри (1825-1902). Его деятельность по изучению фольклора, этнографии, литературы, истории татар. Фантастический сюжет повести К.Насыри «Әбүгалисина» / «Авиценна». Отражение просветительских идеалов автора. Музей К. Насыри в деревне Ачасыр Зеленодольского района РТ. Жизнь и творчество Г. Сабитова. Ознакомление с его рассказом «Чүкеч» / «Молоток». Осознанный выбор профессии. Изучение стихотворения Г. Зайнашевой «Кем булырга?» / «Кем быть?». Изучение рассказа «Сөйдөшнөң яшьлеге» /«Молодость Сайдаша» М. Латифуллина. Творчество А. Алиша. Ознакомление с его рассказом «Әни ялга киткәч» / «Когда мама уехала отдыхать». Творчество Ф. Яруллина. Изучение рассказа «Кояштагы тап» / «Пятно на солнце». Творчество Р. Файзуллина. Тема матери в литературе. Стихотворение «Бердәнбер» / «Единственная». Повторение пройденного материала. Обобщение.	7

6	Цена дружбы./ Дуслык кадере.	Жизнь и творчество Дардеменда. Рассказ «Ике туган» / «Два брата». Содержание текста, Роль образов природы. Жизнь и творчество Х. Такташа. Ознакомление с произведением «Мокамай». Эстетический идеал поэта. Цена дружбы. Многогранная деятельность Р. Хариса. Ознакомление с пьесой «Серле алан» / «Секретная поляна». Ознакомление со стихотворениями «Дуслык балы» / «Мед дружбы» Ш. Галиева, «Дуслык, чын дуслык» / «Дружба, настоящая дружба» Э. Шарифуллиной. Взаимоотношения между людьми. Повторение материала.	4
7	Сатира.	Творчество Ф. Шафигуллина. Ознакомление с его произведениями «Ике тиен акча» / «Две копейки», «Акбай һәм Карабай» / «Акбай и Карабай». Сатирический стиль в произведениях Ф.Шафигуллина. Музей-квартира писателя в г. Зеленодольске РТ. Ознакомление с переводами Василия Радлова. Просветительские идеи ученого. Ознакомление с его рассказом «Шаян кеше» / «Шутник». Чтение стихотворения Ш.Галиева «Атлап чыктым Иделне» / «Перешагнул через Волгу», «Курыкма, тимим» / «Не бойся, не трону». Повторение материала.	4
8	Времена года./Ел фасыллары.	Изучение стихотворения Р. Ахметзянова «Иртә эле» / «Рано ещё», рассказа Г. Рахима «Апрель». Жизнь и творчество Г. Баширова. Изучение отрывка из повести «Туган ягым – яшел бишек» / «Родная сторона – колыбель моя»: «Язгы сабан туйлары» / «Весенние сабантуй». Ознакомление с картиной Л. Фаттахова «Сабантуй». Чтение детского журнала «Сабантуй». Повторение и обобщение изученного в 6 классе.	4
Всего/ Барысы:			35

**Основное содержание учебного предмета./
Уку предметының эчтәлеге.
7 класс.**

№	Название раздела./ Бүлекнең исеме	Краткое содержание раздела рабочей программе/ Эш программасы бүлегенң кыскача эчтәлеге.	Кол.часо вСәгать саны
1	Народ правдив. Халык хаклы.	Повторение ранее изученных жанров фольклора. Работа со схемой. Народная жизнь и быт в обрядовом фольклоре. Семейные (рождение ребёнка, свадьба и др.) и календарные обряды. Трансформация обрядов в письменной литературе (Ф. Бурнаш «Яшь йөрәкләр» / «Молодые сердца» (драма). Байты, их поэтические особенности («Сак-Сок»/ «Сак-Сук»),	5

		мунаджаты («Илемне онытмам» / «Не забуду Родину»). Отражение фольклорных мотивов в творчестве Г.Тукая («Милли моңнар» / «Национальные напевы» Проект о Г.Тукае«Творчество поэта».	
2	Слово мудрецов. Аксакаллар сүзе	Творчество Ф. Амирхана. Связь татарской литературы с фольклором и мифологией. Ф.Амирхан «Ай өстендә Зөһрә кыз» / «Зухра наЛуне». Система образов в сказке, символические образы. Авторский комментарий происходящих событий. Творчество Г. Ибрагимова. Изображение народной жизни («Алмачуар» / «Чубарый»). Система образов в произведении, образ Алмачуара. Любовь Закира к лошади. Национальная одежда, предметы обихода.	6
3	Судьба страны в надёжных руках. Ил язмышы ынанычлы кулларда	Ознакомление со стихотворением «Ил язмышы – ир язмышы» / «Судьба родины – судьба мужчины» А. Маликова, стихотворением в прозе «Сагыну» / «Тоска» Г. Кутуя. Жизнь и творчество С. Хакима. Поэма «Бакчачылар» / «Садоводы». Изображение жизни тыла в военное время. Стихотворение «Бу кырлар, бу үзенгерде...» / «В этих полях, долинах...» С.Хакима. Образ родного края, мифологизация образа родины. Определение фольклорной традиции в произведениях С. Хакима, художественных функций фольклорных мотивов, образов, поэтических средств в литературном произведении. Особенности лирического города; образ лирического героя, его чувства-переживания. Творчество Р. Тухватуллина. Фрагментарное изучение его повести «Жиләкле аланнар» / «Ягодные поляны». Сюжетная линия. Ностальгия по детству, по прошлому. Мальчик-рассказчик и совпадающий с автором повествователь. Творчество М. Магдиева. Ознакомление с повестью «Без –кырык беренче ел балалары» / «Мы – дети сорок первого года». Лиризм. Судьба детей сурового военного времени.	5
4	Герой своего времени. Заман герою	Творчество Назипа Думави. Изображение пейзажа в стихотворении «Беренче кар» / «Первый снег». Жизнь и творчество Хади Такташа. Поэтические особенности поэмы «Алсу». Приемы повторений, рефренов в поэме. Жизненный и творческий путь Хасана Туфана. «Агыла да болыт агыла» / «Плывуги плывут облака», «Тамчылар ни диләр?» / «О чём рассказывают капли?». Дом-музей Х.Туфана в родной деревне Старокарметово Аксубаевского района РТ. Гурий Тавлин. «Кояш болытка кергенде» / «Когда тучи заслоняют солнце». Повторение.	4
5	Тема Родины. Туган ил темасы	Жизненный и творческий путь А.Гилязева. Возвращение татарской литературы к национальным художественным традициям: повесть «Өч аршын жир» / «Три аршина земли» (отрывок). Художественное осмысление национальных черт характера человека, находящегося вдали от Родины. Жизнь и творчество И.	6

		Юзеева. Драматическое произведение «Ак калфагым төшердем кулдан» «Выронили белый калфак из рук». Социально-этическая проблематика в произведении. Изображение человека на чужой земле. Авторские ремарки. Образы, символы. Творчество поэта Фаннура Сафина. Изучение стихотворения «Туган жиремә»/ «Родной земле». Лирические произведения о родине, родной природе как выражение поэтического восприятия окружающего мира и осмысление собственного мироощущения, настроения. Творчество М. Галиева. Фрагментарное ознакомление с повестью «Нигез»/ «Родной очаг». Отражение в повести трудностей военного времени. Нравственная стойкость, чувство собственного достоинства, свойственные героям. Образное мышление автора. Проектная работа «Моя малая Родина». Повторение.	
6	Добро побеждает. Яхшылык жинә	Жизнь и творчество Ф. Хусни Осмысление ребёнком событий войны в рассказе «Сөйләнмәгән хикәя»/ «Нерассказанная история». Жизнь и творчество Р. Хафизовой. Психология детей военных лет в рассказе «Этикайткан көн»/ «В день возвращения отца» Р. Хафизовой. Творчество Ф. Яруллина. Своеобразное раскрытие проблем дружбы и ответственности человека за свои поступки в рассказе «Ак төнбоек» / «Белый лотос» Ф. Яруллина. Творчество Р. Корбана. Проблемы взаимоотношений человека и природы в стихотворении «Ярдәм итик» «Давайте, поможем». Своеобразие изображения детской психологии в рассказе «Биш «икеле»/ «Пять «двоек» Р. Галиуллина. Раскрытие нравственных проблем в рассказе «Табыш»/ «Находка» А. Ахметгалиевой.	5
7	Природе нужен доктор. Табигатькә табиб кирәк	М. Аглямов. «Каеннар булсаң иде»/ «Как березы», «Учак урыннары» / «Места костров». Проблема «исторической памяти». Многообразие жанровых форм, стилевых черт в творчестве М. Аглямова. Проблемы взаимоотношения человека и природы в стихотворении «Балык кычкыруы»/ «Крик рыбы» З. Мансурова и в рассказе «Карач»/ «Ворон» Х. Ибрагима Повторение и обобщение изученного в 7 классе. Повторение.	4
		Всего:/ Барлыгы:	35

**Основное содержание учебного предмета./
Уку предметының эчтәлеге.
8 класс.**

№	Название раздела./ Бүлекнең исеме	Краткое содержание раздела рабочей программе/	Кол. час Сәгать
---	--------------------------------------	--	--------------------

		Эш программасы бүлегенен кыскача эчтәлеге.	саны
1	Память о прошлом. Узганнар турында хәтерләү	Предания «Сихерче кыз»/«Колдунья» (Татарское народное предание) «Гали тугае»/ «Пойма имени Гали» (Татарское народное предание) «Моргана» (Средневековое европейское предание) и др.; Трансформация преданий в литературе: М.Гафури «Хан кызы Алтынчеч»/ «Ханская дочь Алтынчеч». Легенды «Күке каян барлыкка килгән?»/ «Откуда появилась кукушка?», «Зөһрә кыз»/ «Девушка Зухра» (татарская легенда), «Мистер Стуруорм» (шотландская легенда). Трансформация легенд в литературе: Ф. Яхин «Һомай кошы»/ «Птица счастья», А. Еники «Курай»/ «Курай», Ф. Яруллин «Моңлы курай»/ «Напевы курая». Информация онациональных музыкальных инструментах.	5
2	Следы в истории. Тарих эзләре	Путевые заметки. Ознакомление учащихся с содержанием рисале «Ибн Фадланның 921-922 елларда Болгар деүлетенә сәфәре вакытында язылган сәяхәтнамәсе» / «Повествование о путешествии Ахмеда Ибн Фадлана, написанное во время поездки в 921-922 годах в Булгарское государство»). Жизнь и творчество Ф. Карими. Фрагментарное ознакомление с путевыми заметками «Ауропагасәяхәт» / «Путешествие в Европу». Творчество М. Юнуса. Интерпретация исторических событий в рассказе «Су» / «Вода». Творчество Г. Тукая. Воспевание родной земли в стихотворении «Пар ат» / «Пара лошадей». Сказочное воссоздание поездки в Казань. Лексические и фонетические средства художественной речи. Творческое наследие художника и скульптора Б. Урманче. «Триптих» Урманче. Творчество Н. Назми. Чтение отрывка из повести «Агыйделде – ак пароход» / «Белый пароход на реке Белой». Повторение.	6
3	/ Незабываемые годы. Онытылмас еллар	Ознакомление с творчеством автопортретиста Виктора Куделькина, чтение статьи Г. Ахунова «Замандашлар портреты»/ «Портреты современников». Взаимосвязь музыки и литературы. Изучение песен военных лет: Р. Ахметзянов «Солдатлар»/ «Солдаты», «Герман кәе»/ «Германская мелодия». Жизнь и творчество Ф. Карима. Изучение произведений поэта «Ант»/ «Клятва», «Кыңгыраулы яшел гармун» / «Зеленая гармонь с колокольчиком», «Сибәли дө сибәли» / «Моросит и моросит». Патриотизм в поэзии периода Великой Отечественной войны. Картины природы, их роль в усилении психологизма. Творчество Т. Миннуллина. Образ поэта М. Джалиля в драме «Моңлы бер жыр» / «У совести вариантов нет» (отрывок). Память о М. Джалиле. Памятник поэту в Казани и барельеф его соратникам. Чтение писем военных лет. Военная тематика в литературе разных народов. Творчество башкирского поэта М.	6

		Карима. Память о войне в стихотворении «Билгесез солдат»/ «Неизвестный солдат». Творчество киргизского писателя Ч. Айтматова. Система образов, проблемасмысла жизни человека в повести «Анам кыры»/ «Материнское поле». Проектная работа«Наши герои». Повторение.	
4	/ Повзрослевшие рано. Иргэ олыгайганнар	ТворчествоК. Булатовой. Изображение судеб детей военных лет в стихотворении «Башым иям»/«Преклоняю голову» К. Булатовой. Изображение памяти военных лет в стихотворении«Жиңу көнө» / «День победы» Н. Ахмадиева, «Тулганай»/ «Щенок Тулганай» Ф. Сафина.Изображение патриотических чувств в стихотворении «Ватаным»/ «Родина» Р. Валиева.Повторение.	3
5	Образ матерей в литературе. Эдэбиятта аналар образы.	Образ матерей в литературе. Жизнь и творчество Ш. Камала. Анализ новеллы «Буранда»/ «В метель». Эмоциональная насыщенность текста:средства и приемы. Особенности композиции. Творчество И. Салахова. Изображениесудеб людей, попавших в сталинские репрессии: отрывок из цикла «Колыма хикәялере» /«Колымские рассказы»: «Ана тавышы» / «Зов матери». Жизнь и творчество С. Хакима. Образ родного края, материнской души в стихотворении «Энкэй» / «Мамочка»,сокровенные пожелания в стихотворении «Жырларымда телим...»/ «Желаю в песнях...».Лиризм и социально-философское осмысление национальных историко-культурныхтрадиций в творчестве поэтов старшего поколения. Стихотворения «Энкей» / «Мамочка» Р. Миннуллина, «Су буеннан энкэй кайтып килә»/«Мама возвращается с реки» М.Галиева. Жизнь и творчество Ш. Хусаинова. Социально-этическая проблематика в драме«Эни килде» / «Мама приехала» Ш. Хусаинова. Формирование «критического направления» в прозе и драматургии. Творчество Ф. Садриева. Нравственнаяпроблематика: отрывок из романа «Таң жиле» / «Утренний ветер». ОбразНуриасмы.Проектная работа «Моя любимая мама». Повторение.	7
6	Юмор./ Юмор	Информация о первых сатирических журналах начала XX века: «Чикертке» / «Стрекоза»,«Карчыга» / «Коршунь», «Уклар» / «Стрелы» и др. «Стрекоза»,«Карчыга» / «Коршунь»,«Уклар» / «Стрелы» и др. «Стрекоза», «Карчыга» / «Коршунь», «Уклар» / «Стрелы» и др.Их роль в развитии критической мысли. Жизнь и творчество Г. Камала. Конфликт вкомедии Г. Камала «Банкрот». Просветительские идеи, комические средства. Жизнь и творчество Г. Афзала. Особенности писательской карьеры в рассказе «Юл газабы» /«Страдания в пути». Особенности комического в стихотворении Г. Афзала «Тевеккел эби» / «Решительная бабушка». Пародии и	3

		эпиграммы в творчестве З. Нури. Повторение.	
7	Любимцы татарского народа. Татар халкының сөеклеләре	Жизнь и творчество Р.Хариса. Величие души человека, философский подтекст стихотворения «Ике гөл»/ «Двацветка» и поэмы «Гармунчы»/ «Гармонист». Жизнь и творчество Зульфата. Лирический герой стихотворений «Шигырем ачык» / «Стихотворение открыто», «Шундый чагы элежанымның» / «Такое состояние моей души». Творчество актрисы Г. Кайбицкой. Ежедневный путь. Образ актрисы в документальной повести «Артистка» / «Актриса» Ф. Аглии. Творчество Р. Батуллы. Своеобразие образа легендарного танцора Рудольфа Нуриева в произведении «Бию» / «Танец» (отрывок).	3
8	Природа одушевленная./ Жанлы табигать	/ Природа одушевленная. Жизнь и творчество А. Халима. Изображение суровых военных лет и судеб детей в повести «Өч аяклы ат» / «Трёхногая кобыла». Жизнь и творчество Г. Хасанова. Описание явлений природы в рассказе «Беренче күк күкрәү» / «Первый гром». Творчество К. Каримова. Реалистическая основа истории в рассказе «Тимергали бабай хикәяте» / «Рассказ Тимергали бабай». Информация о детском журнале «Ялкын». Обобщение пройденного материала в 8 классе.	2
Всего:/БАРЛЫГЫ:			35

Основное содержание учебного предмета./
Уку предметының эчтәлеге.
9 класс.

№	Название раздела./ Бүлекнең исеме	Краткое содержание раздела рабочей программе/Эш программасы бүлегенң кыскача эчтәлеге.	Кол. часов Сәгать саны
1	Сила слова. Сүз көче	Краткое содержание, проблематика, основные герои их художественные особенности дастана «Идегей» (в сокращении). <i>Тема для обсуждения.</i> Герои эпоса: национальные и общечеловеческие черты. Поэма Кул Гали «Кыйссаи Йосыф» / «Сказание о Йусуфе» - письменный памятник Булгаро-татарской литературы (XII - первая пол. XIII вв.) Воспевание мудрости, красоты, величия чувств человека. Повторение.	5
2	Любовные сюжеты в средневековой татарской литературе. Урта гасыр татар әдәбиятында мәхәббәт	Тюрко-татарская литература: основные представители. Творчество Саифа Сарай.	2

	сюжетлары.		
3	Женские образы в татарской литературе. Татар әдәбиятында хатын-кыз образлары.	Обзор: поэма Г. Кандалий «Сәхипжамалга» / «Сахибзамалу», роман Р.Фахрутдинова «Әсма, яки Гамәл вә жәза» / «Асма, или Деяния наказания» (отрывок), стихотворение Г. Тукая «Татар кызларына» / «Татарским девушкам», повесть Ф.Амирхана «Хәят» / «Хаят», А. Гиляева «Жомга кәң, кич белән» / «В пятницу, вечером...», рассказ Р. Мингалима «Сап-сары көзләр» / «Золотая осень». Трансформация идейно-эстетического идеала. Повторение.	6
4	Лирическое начало в татарской литературе. Татар әдәбиятынан лирик башлангыч	Татарская поэзия: пейзажная лирика (Р.Зайдулла. «Буран» / «Буря»), И.Иксанова. «Тузганак» / «Одуванчик»); гражданская лирика (С. Ахметзянова. «Татаракылы» / «Татарская мудрость»); философская лирика (Ф.М. Шабает. «Карт имән монологы» / «Монолог старого дуба», М. Мирза. Робагылар. «Карыйм да бу дөнъяның дүрт ягына...» / Рубаи. «Гляжу я на четыре стороны этого мира»); любовная лирика (Ф. Замалетдинова. «Ташлар» / «Камни», «Кунак кәткән көн» / «День ожидания гостей», Р. Ахметзянов. «Сандугач керде күнелгә» / «Душа поет»). Повторение.	6
5	«Театр начинается с вешалки». / Театр элгечтән башлана	Жизнь и творчество Г. Камала - одного из основоположников татарской реалистической драматургии. Основные конфликты в комедии Г. Камала «Беренче театр» / «Первый театр». Просветительские идеи, комические средства. Сценическое творчество С. Гиззатуллины-Волжской. Жизнь и творчество Х. Мударрисовой. Жизнь человека искусства в повести «Бәйге хақы» / «Цена счастья». Повторение.	3
6	Образы «целителей» в татарской литературе. / Татар әдәбиятында табиб образлары.	Жизнь и творчество Г. Апсалямова «Ак чәчәкләр» / «Белые цветы». Содержание текста, Приемы раскрытия образов врачей. Жизненный и творческий путь С. Сулеймановой. Изучение отрывка из повести «Гөлбадран» / «Пижма»: «Денъя бу...» / «Это – жизнь».	4
7	Учитель – звучит гордо! / Укытучы горур яңгырый	Творчество М. Магдеева. Фрагментарное изучение романа «Фронтвиклар» / «Фронтвики». Лиризм и орнаментализм в татарской прозе. Лирические отступления. Система образов. О педколледже в Казани. Ознакомление со стихотворениями о наставниках и учителях «Укытучы» / «Учитель» Р. Гаташа, «Укытучым» / «Мой учитель» Л. Шагирзяна, и с рассказом «Инша» / «Сочинение» В. Нуруллина. Повторение материала. Проектная работа «Мой первый учитель».	4
8	Изобилие профессий. / Һөнәрләр күп алар	Изучение отрывка из повести Х. Сарьяна «Әткәм һөнәре» / «Отцовская профессия». Авторская позиция и особенность изображения	5

	<p>главного героя. Жизнь и творчество Г.Ахунова. Фрагментарное изучение романа «Хэзинэ» /«Клад». Основное содержание романа. Реалистичное изображение темы нефти и нефтяников. Жизнь и творчество И. Юзеева. Фрагментарное изучение поэмы «Таныш моңнар» / «Знакомые напевы». Образы молодого поколения, совместимость выбора профессии с идеалами молодой девушки.</p> <p>Жизнь и творчество Х. Камалова. Изучение рассказа «Очучы» / «Летчик». Авторская позиция. Жизнь и творчество М. Маликовой. Изучение отрывка из повести «Казан каласы – таш кала» / «Казань – город белокаменный». Особенности профессиональной подготовки градостроителей. Биография С. Гараевой. Изучение ее стихотворения «Сварщик». Идеино-эстетический смысл произведения. Повторение и обобщение изученного в 9 классе.</p>	
Всего:/ БАРЛЫГЫ:		35

**Тематическое планирование./
Тематик планлаштыру
5 класс.**

№	Тема урока, элементы содержания./ Дәрес темасы, эчтәлек элементы	Кол.часов / Сәг саны
В давние времена. Устное народное творчество: жанры фольклора – народные сказки./ Борын-борын заманда. Халык авыз ижаты: фольклор жанрлары – халык әкиятләре -3 сәг.		
1	Устное народное творчество . Халык авыз ижаты. Халык авыз ижаты-халыкның рухи мирасы. Аның милли бизәген, милләт үзенчәлеген сүрәтләү.Халык авыз ижаты әсәрләрендә образлар системасы. Фольклор әсәрләренең шигъри үзенчәлекләре: чагыштыру, сынландыру, метафоралылык, аллегориялелек.	1
2	Татарские народные сказки. “Белый волк”. Татар халык әкиятләре.«Ак бүре» (татар халык әкияте). Халык прозасының бер төре буларак әкиятләр. Әкиятләренең хайваннар турында, тылсымлы, тормыш-көнкүреш төрләре булуы. Әкият геройлары. Халык әкиятләренен шигъри үзенчәлекләре. Әкиятләргә салынган мәгънә, аларның әкият төзәтүгә юнәлдерелгән булуы, фәлсәфәсе.Әкиятләрдә халык психологиясе һәм идеалларының чагылыш табылуы.). Әкияттә яхшылык белән явызлык көрәше. Әкияттә халык морале, тылсым элементлары. Ак бүренең төрки халыкларның тотемы булуы. Әкияттәге традицион образлар. Тылсымлы әкиятләренең поэтикасы. Тылсымлы әкияттә фантастика.	1
3	Татарские народные сказки. /«Лисица-мастерица»,/«Три сестры», “Башмак”, «Трусливый спутник» Татар халык әкияте «Абзар ясаучы төлке», «Өч кыз», «Башмак», «Куркак юлдаш. Әкиятләрдә халыкның яшәү рәвеше, менталитеты чагылышы. Әкият	1

	геройлары, аларга хас сыйфатлар. Эдәбият теориясе. Әкият. Әкият төрләре. Әкиятләрнең теле. Гипербола, литота. Әкият формулалары. Чагыштыру.	
Литературные сказки. /Әдәби әкиятләр- 5 сәг		
4	Жизнь и творчество К.Насыйри и сказка «Падишахистарик». К.Насыйринның тормыш юлы һәм ижаты, «Патша белән карт» әкияте. Халык әкиятләрнен үсеп чыккан автор әкиятләре турында мәгълүмат. Аларның башка халык әкиятләрнен уртак һәм аермалы яклары. Татар әкиятләренең фольклор белән бәйләнеше. Каюм Насыйри. Тормыш юлы турында мәгълүмат. «Патша белән карт» әкиятен уку. “Әдәби герой” терминын кертү.	1
5	Г.Тукай “Водяная”. Габдулла Тукай. Байназар Алменов.«Су анасы» әкият-поэмасы.Байназар Әлменов. Эдип турында мәгълүмат Әдәби әкиятнең сәнгатьчә бирелеше.Әкият-поэмада кеше һәм табигать мөнәсәбәтләре. Г.Тукай әкиятләренә иллюстрацияләр авторы – Байназар Әлменов. Аның ижаты, ачыш-табышлары. Әкият-поэма өзеге өстендә эш. Татар әдәбиятының фольклор белән бәйләнеше.Әдәбият теориясе. Әкият-поэма төшенчәсе.	1
6	Ф.Яруллин “Забывчивая кукушка”.Фәнис Яруллинның «Хәтерсез Күке» әкияте. Әкиятнең эчтәлегә. Күке образы. Авторның ачышы. Халык әкиятләре белән уртак яклары.	1
7	В.Даль”Снегурочка”.Г.Христиан Андерсен “ “ Владимир Дальның«Кар кызы» әкияте. Ганс Христиан Андерсенның “Принцесса на горошине” «Борчак өстендәге принцесса» әкияте. Рус халык әкиятынең эчтәлегә.«Төлке белән Алёнушка» әкияте белән уртак яклары. Әкиятләрдә төрле катлам халык вәкилләрен ачу үзенчәлегә. Әкияттә халык әкиятләренә хас үзенчәлекләр.	1
8	Т.Миннуллин “Сказка о Гафийте . Кукольный театр “Әкият”.“Туфан Миңнуллинның «Гафийт турында әкият» әкият-пьесасы. «Әкият» курчак театры турында мәгълүмат. Драматургиядә халык әкиятләренең мотивын куллану. Гафийт исемле малай, әкиятче, мифик образлар, урман жәнлекләре образлары. Алар аша автор идеясенә ачылуы. Драматургиядә халык әкиятләренең мотивын куллану. <i>Әдәбият теориясе. Әкият-пьеса төшенчәсе.</i> Театрлар тарихында курчак театрларының урыны, әһәмияте. Казандагы «Әкият» курчак театрының бинасы, репертуары, житәкчелеге, режессёрлары, актёрлары.	1
На крыльях мечты./ Хыял канатларында- 2 сәг.		
9	А. Тимергалин «Настранный планете». АдлерТимергалин. «Сәер планетада». АдлерТимергалин турында белешмә. Өсәрдәге вакыйгалар аша балаларда җаваплылык хисләре тәрбияләү. Өсәрдәге фантастик алымнар. <i>Теоретик төшенчә. Фантастика. Фантастик элементлар.</i>	1
10	Рудольф Эрих Распе. “Восьминогий заяц”«Сигез аяклы куян». Барон Мюнхгаузен мажараларының берсен өйрәнү. Өсәрдәге чынбарлык белән фантастиканың нисбәте.	1
Система образования у татар. / Мәгърифәт баскычлары- 4 сәг.		
11	Стремление к знаниям. Медресе “Мухаммадия”. Белемгә омтылу. «Мөхәммәдия» мәдрәсәсе. Казанның Татар укытучылар мәктәбе. «Мөхәммәдия» мәдрәсәсетырында мәгълүмат. Мәдрәсәнең 1882 нче елда Казанда ачылуы. Анда белем алучыларның шәкертләр дип аталуы.	1

	Казанның Татар укытучылар мәктәбетырунда мәгълүмат. Аның 1876 нчы елда ачылуы. Дүрт ел дәвамында белем алган укучыларның рус теле укытучысы булып китүе. Аларны Василий Радлов, Василий Богородицкий, Каюм Насыри укытуы.	
12	Казанский университет. Казан университеты. Казан университетытурында мәгълүмат. Аның 1804 нче елның 17 нче ноябрәндә ачылуы. Анда Карл Фукс, Илья Березин, Николай Лобачевский эшләве. Анда белем алган атаклы кешеләр. Хәзер аның Казан (Идел буе) федераль университеты дип аталуы.	1
13	Г.Исхаки “Учитель”. Гаяз Исхакый. «Мөгаллим» пьесасы белән танышу. Язучы турында мәгълүмат Салих образы. Аңа салынган автор идеалы.	1
14	Дәрдемәнд “Иди, научись” Дәрдемәнд. «Кил, өйрән...» шигыре. Дәрдемәндның тормышы һәм ижаты. «Кил, өйрән...» шигыренә бәйләп телләр белүнең әһәмияте турында сөйләшү.Лирик герой һәм шагыйрьнең хыяллары. Лирик текстның эчтәлегә, символик образлар.	1
Детство./Балачак -2 сәг.		
15	Г. Тукай. Автобиографическая повесть «Оставшиеся в памяти». Габдулла Тукайның «Исемдә калганнар» автобиографик әсәренән өзек. Х.Казаков “Маленький Апуш”. Хажиморат Казаковның «Кечкенә Апуш» картинасы.Әсәрдә кечкенә Апуш һәм шагыйрь Тукай образының бирелүе. Автобиографик әсәр герое белән Тукай арасында уртак һәм аермалы яклары. Кечкенә Габдулла образының сәнгатьтә һәм әдәбиятта бирелеше, Хажиморат Казаковның «Кечкенә Апуш» картинасынның сурәтләнеше. Картина белән танышу.	1
16	Р.Батулла “Тукай-Апуш”. Музей Г.Тукая в Кырлае. Рабит Батулла.«Тукай-Апуш» әсәре. Габдулла Тукайның Кырлайдагы музейе. Кечкенә Апушка хас сыйфатлар. Аның иптәшләреннән аермалы ягы – сәләтле булуы.Тукайның Кырлайдагы музейе.Музей урнашкан төбәк. Андагы истәлекле экспонатлар. <i>Теоретик мәгълүмат. Мемориаль комплекс.</i>	1
17	И.Гази “Ильдус”. Детский журнал “Салават купере”. И.Газиның “Ильдус” хикәясе . Замандаш балалар журналы - «Салават күпере». И.Газиның “Ильдус” хикәясе белән танышу. Балачак шаянлылыгы ,әсәрнең метафоралылыгы, авторның ирониясе. «Салават күпере»журналы. Аның тарихы һәм бүгенгесе турында мәгълүмат.	1
За Родину. /Туган ил өчен! -6 сәг.		
18	Жизнь и творчество Г. Кутуя. «Приключения Рустема». Гадел Кутуйның тормыш юлы һәм ижаты. «Рөстәм мажаралары» повесте. Рөстәм мажаралары повестеннан «Әби әкияте», «Яз житкәч», «Сихерле чәчәкләр», «Расад» бүлекләрен уку. Әсәрдә сугыш вакытының бирелеше.Рөстәм образы турында сөйләшү. Малайга хас батырлык сыйфатлары. Хыял белән чынбарлык арасындагы аерманы табарга өйрәнү. Чагыштыру.	1
19	Жизнь и творчество М. Джалиля. Изучение стихотворения «Госка», «Последняя песня»,либретто«Золотовалосая» (фрагментарно). Татарский государственный академический театр оперы и балета имени М.Джалиля./ Муса Жәлилнең тормыш юлы һәм ижаты. «Сагыну», «Соңгы жыр» шигырьләре. «Алтынчәч»либреттосы. Муса Жәлил исемендәге Татар дәүләт академия опера һәм балет театры.	1

	Аларга салынган хисне аңлау.«Алтынчәч»либреттосыннанөзек өйрәнү. Либреттоның әкияткә һәм дастанга нигезләнеп язылган булуы. Аның төп каһарманнары: Тугзак ана, Жик, Алтынчәч. Нәҗип Жихановның либреттога музыка язуы. Композиторның ижаты. Муса Жәлил исемендәге Татар дәүләт академия опера һәм балет театры турында мәгълүмат.	
20	Творчество певицы М.Булатовой. /Жырчы Мөнирә Булатова ижаты. Ул башкарган арияләр. Язмышының опера сәнгате белән бәйлә булуы.	1
21	Жизнь и творчество Ф. Карима. Изображение поэтом суровых условий войны в стихотворениях «Дикая гусь», «Много слов не высказано...». Фатих Кәримнең «Кыр казы», «Ватаным өчен», «Сөйләр сүзләр бик күп алар...» шигырьләре. Аларда Туган илне саклау, ярату хисләренең салынган булуы.	1
22	ТворчествоШ. Галиева. Изучениебаллады «Отецисынсолдаты». Шүкәт Галиев. «Аталы-уллы солдатлар» балладасы. Илне басып алучыларга көрәштә халыкның фидәкарлыгы. Ил батырларына хөрмәт. <i>Әдәбият теориясе. Баллада.Тест.</i>	1
23	Проектная работа «Никто не забыт, ничто не забыто!» Проект эше. “Беркем дә , бернәрсә дә онытылмас!”	1
Где живет счастье?/ Бәхет кайда була?- 3 сәг		
24	Жизнь и творчество Н. Давли. Изучение его стихотворений «Где живет счастье?» ,«Я остаюсь на Земле».Нәби Дәүлинең тормыш юлы һәм ижаты. «Бәхет кайда була?» «Мин жирдә калам» шигырьләре. Бәхет эзләү һәм табу кебек фәлсәфи мәсьәләнең чишелеше. Лирик герой өчен бәхетнең үзе яшәгән жирдә булуы. <i>Теоретик төшенчә.Шигырь. Ритм. Рифма.</i>	1
25	Жизнь и творчество Ф. Хусни. Усвоение сюжета рассказа «Кнут». Фатих Хәсни. Чыбыркы» хикәясе.Автор турында белешмә. «Чыбыркы» хикәясенә сюжет элементларын өйрәнү. Әсәрнең темасы, идеясы, бүлекләренң символикасы,метафоралылыгы, гәүдәләнеш. Авторның бала психологиясен ачу үзгәчлегенә.	1
26	Теория литературы. Сюжет. Элементы сюжета. Әдәбият теориясе. Сюжет. Сюжет элементлары. Экспозиция, төнләнеш, вакыйгалар үстәрелеше, кульминация, чишелеш. Тест.	1
Человек – частица природы. /Кеше табигать баласы- 5 сәг.		
27	Р. Файзуллин«В объятиях природы». картина «Утро в сосновом лесу». “Равил Фәйзуллин. «Табигать кочагында» шигыре. Рәссам Иван Иванович“Наратлык урманьында иртә” картинасы. Равил Фәйзуллинның тормыш юлы һәм ижаты. «Табигать кочагында» шигырен өйрәнү. Шигырьдә табигатьне саклау, аны ярату хисләре өстенлек итүен ачыклау. Рәссам Иван Иванович Шишкин тормыш юлы һәм ижаты. “Наратлык урманьында иртә”картинасыбуенча сөйләм телен баету.Аның Татарстан белән бәйлә язмышы. Ижаты.	1
28	Жизнь и творчество И.И. Шишкина. Рәссам Иван Иванович Шишкин Картина «Утро в сосновом лесу». Тормыш юлы һәм ижаты. “Наратлык урманьында иртә”картинасыбуенча сөйләм телен баету.Аның Татарстан белән бәйлә язмышы. Ижаты.	1
29	Итоговая контрольная работа. Йомгаклау контроль эше.	1

30	Жизнь и творчество М. Агълямова. Стихотворение «Красота всегда со мной», Баллада «Мать Земля, солнце и другие». Мөдәррис Әгъләмов «Матурлык минем белән» шигыре, «Жир-ана, кояш һәм башкалар» балладасы. Мөдәррис Әгъләмовның тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. Матурлыкны табигатьтән эзләү мотивы. Гәүдәләнеш алымнары. Табигатьнең кешеләргә мәрхәмәтле булуы, аны сакларга кирәклеге.	
31	Проектная работа «Родина с прекрасной природой». Проект эше: Гүзәл табигатьле туган ягым».	1
Юмор/ Юмор- 4 сәг.		
32	Л. Лерон “Пирамида”. Ләбиб Леронның «Пирамида» хикәясе. Укучыларда белем алуга теләк тудыру. Укымышча гына белемле булып булмавын ачыклау. <i>Теоретик төшенчә. Юмор.</i>	1
33	А. Гимадиев “Зульфия +я. Алмаз Гыймадиев. «Зөлфия + ... мин» хикәясе. Яшүсмерләргә беренче мөхәббәт хисләренең сурәтләнеше. Язуда гына түгел, тормышта да хаталар жибәрергә ярамавын ачыклау. Шаян хикәянең язылу алымнары.	1
34	Ш. Галиев “Кто он?”, “Кто- то”, “Проблемы Марзии”. Шәүкәт Галиев. «Ул кем?» «Әллә кем», «Мәрзия мәсьәләсе» шигырьләре. Шагыйрьнең табышмак, юмористик шигырьләрендә бала хисләренең ачылышы. Шигърияттә шаянлыкның бирелеше.	1
35	Повторение и обобщение материала 5 класса./ 5 нче сыйныфта үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау.	1

6 класс.

№	Тема урока, элементы содержания./ Дәрес темасы, эчтәлек элементлары	Кол. часов / Сәг саны
От мифа к реальности./ Мифтан– чынбарлыкка-3 сәг.		
1	Повторение сказок, пословиц, загадок. Происхождение мифов, их классификация. Халык авыз ижаты жанры: мифлар. Татар халык мифлары. Мифларның килеп чыгышы, классификациясе. Схема белән эш. Төрле халыкларда мифлар. Мифик геройлар турында төшенчә.	1
2	Мифы разных народов: «Шурале», «Водяная», / «Домовой», «Дедал и Икар», «Демон». Пьеса «Албасты» / «Демон» Р. Батуллы. «Шүрәле», «Су иясе», «Өй иясе», «Дедал белән Икар», «Албасты» мифлары. Рабит Батулланың “Албасты” пьесасы. Мифларны өйрәнгән галимнәр. Язучылар ижатында мифик геройлар. Рус, грек мифлары белән чагыштыру. Рабит Батулланың “Албасты” пьесасы. <i>Әдәбият теориясе. Миф. Мифик геройлар.</i>	1
3	Пословицы и поговорки. Мәкальләр һәм әйтемнәр. Мәкальнең акыл бирү, сөйләмне матурлау өчен кулланылуы. Мәкальләрнең тематикасы. Әйтемнең күчерелмә мәгънәдә кулланылган, сөйләмнең эмоциональ көчәргә торган жанр булуы. Мәкаль белән әйтемнең аермасы. Татар мәкальләре һәм әйтемнәренең русча эквивалентлары. Аларда халык психологиясе һәм идеалының чагылышы.	1

	<i>Әдәбият теориясе. Мәкаль, әйтем.</i>	
Народные мелодии. /Милли моңнар- 3 сәг.		
4	Народные песни. «Осенние холодные ветра», игровая песня «Кария - Закария» .Халык жырлары. . “Көзге ачы жылләрдә” . “Кәрия-Зәкәрия”жыры. Халык жырларының төрләре: тарихи жырлар,йола жырлары, уен жырлары. Аларның килеп чыгу үзенчәлеге. Йола бәйрәмнән Сәмбелә бәйрәме. Чуваш халык бәйрәме Чуклеме. Тарихи жырлар. “Көзге ачы жылләрдә” жыры. Уен жырлары. “Кәрия-Зәкәрия” жыры. Уен жырларының ритмы, рифмасы. <i>Әдәбият теориясе. Халык жырлары. Халык жыры жанрлары. Йолалар, йола жырлары. Тарихи жырлар. Уен жырлары.</i>	1
5	Роль мотивов народных песен. Г.Тукай “Родной язык”, “Родная деревня”.Шигърияттә халык көе. Г.Тукайның “Туган тел” “Туган авыл” шигыре. Шагыйрьләрнең кайбер шигырьләре халык тарафыннан көйгә салынуы. Г.Тукайның “Туган тел” шигыре. Аның төрле телләргә тәржемә ителүе. Г.Тукайның “Туган авыл” шигыре. Аның дә халык жыры кебек яратып жырлануы, киң таралган булуы.	1
6	Композитор А.Монасыйпов. Изучение Государственного Гимна Республики Татарстан. КомпозиторА.Монасыйповтурында кыскача белешмә.Татарстан Республикасы Дәүләт Гимны. Кешенең балачагы үткән туган якның кадере.Татарстан Республикасы Дәүләт Гимнын өйрәнү. Кабатлау. Тест.	1
Ценность человека./ Кеше кадере- 3 сәг.		
7	Н.Исанбет.«Три прекрасных слова» Нәкый Исәнбәт. “Өч матур сүз” шигыре. Язучы турында кыскача белешмә.Әти-әни, туган илнең кадере. Шигырьдәге лирик герой. Шигырьнең диалог формасында язылуы. Шигырьнең Г.Тукайның “Туган тел” шигыре белән аваздашлыгы. <i>Әдәбият теориясе. Лирик герой. Сынландыру.</i>	1
8	М.Гафурит «Петух и соловей», «Мать». Р.Миннуллин “Мама нужна”.“Мәжит Гафури. “Әтәч белән сандугач”мәсәле.“Ана” шигыре. Роберт Миннуллин “Әни кирәк” . Шагыйрь турында кыскача белешмә. Рус мәсәлчеләре белән чагыштырып өйрәнү.Шигырьдә ана өчен бала, бала өчен ана кадере. Н.Исәнбәт шигырьләре белән аваздашлыгы. Бишек жырларының әһәмияте турында мәгълүмат. <i>Әдәбият теориясе. Мәсәл.</i>	1
9	Изучение поэмы-сказки «Шурале» Г.Тукая. Ф.Яруллин балет-поэма “Шурале”.Габдулла Тукай. “Шүрәле” әкият-поэмасы. Фәрит Яруллин. “Шүрәле” поэмасы буенча балет. Әсәрдә егет һәм Шүрәле образларының бирелеше, аларга салынган мәгънә. Г.Тукай әкиятләренә иллюстрацияләр авторы – Байназар Әлменов. Авторның идея- эстетик идеалы.Казан арты табигатенең , анда яшәүче халык,тормыш рәвеше, көн-күреше.Фәрит Яруллин турында белешмә. “Шүрәле” поэмасы буенча балетның сәхнә тормышы.	1
10	Творчество М.Джалиля. Изучение стихотворений из цикла «Моабитские тетради»,«Цветы»,«Была бы свобода».Муса Жәлил “Моабит дәфтәрләре”циклы.“Чәчәкләр”, “Тик булса иде ирек” шигыре. Шагыйрьнең тормыш юлы, сугыш чоры ижаты, “Моабит дәфтәрләре” циклына кергән шигырь турында мәгълүмат. М.Жәлиленең музей-квартирасы.. Шигырьнең язылу урыны, вакыты. Шигырьдәге символлар. Чәчәкләрнең матурлык һәм үлемсезлек символы буларак бирелүе. Туган илне ярату, туган илне саклау идеясе.	1

11	А.Еники “Родная земля”.Э.Еники “Туган туфрак” хикэясе. Эсэрдэ туган жир темасы. Автор фикере.Төп герой-Клара образы. Үткәннең кыйммәтен саклаучы карт образы.	1
12	Повторение раздела “Ценность человека”. Тест.“Кеше кадере” бүлеге буенча йомгаклау дәресе.Тест.	1
Чудо природы зима. /Кыш-табигать могжизасы -4 сэг.		
13	Г.Ибрагимов “Снег идет”, К.Назми “Интересный случай”. Галимжан Ибрагимов. “Кар ява” хикэясе . К. Нәжми “ Кызыклы хэл” . Эдип турында кыскача белешмә. “Кар ява” хикэясендә кышкы табигать, кар яву күренешенә тасвирлануы. Хикэядә чагыштырулар. К. Нәжми “”кызыклы хэл” шигырендә табигатькә сак караш темасы.	1
14	М.Файзуллина “Платья ёлки”. Мәрзия Фәйзуллина. “Чыршының күлмәкләре” шигыре. Тормыш юлы, ижаты турында кыскача белешмә. Шигырьнең эчтәлеге, поэтик яңгырашы. Чагыштырулар, сынландыру. Шигырьдә күтәрелгән экология проблемасы.	1
15	Р.Валиева “Маленькая ёлка”.Резеда Вәлиева. “Нәни чыршы” шигыре. Шагыйрә турында кыскача мәгълүмат. Шигырьнең эчтәлеге, кулланылган троплар. Шигырьдә күтәрелгән проблема. Проектная работа «Берегите ёлок». Проект эше” Чыршыларны саклагыз”.	1
16	Т.Миннуллин “Акбай и Дед Мороз”. Туфан Миннуллин. “Акбай һәм Кыш бабай” пьесасы. Тормыш юлы турындасөйләргә.Пьесада Яңа ел бәйрәменә эзерлекнең бирелеше. Кыш бабай белән Кар кызы теләкләре. Яңа ел белән котлау сүзләре. Котфликтның бирелеш үзенчәлекләре. Үткәннәрне кабатлау. Тест.	1
Образование и просвещение./ Аң- белем- 6 сэг.		
17	К.Насыйри “Авиценна”. Каюм Насыйри. .“Әбүгалисина” кыйссасы. Эдип турында кыскача белешмә. Аның энциклопедист галим булуы.Фольклорчы, этнограф, әдәбиятче, тарихчы булу эшчәнлеге. Казандагы һәм Яшел Үзән районндагы музейлары.“Әбүгалисина” фантастик сюжетлы кыйссасыбелән танышу.Әбүгалисина һәм Әбелхарис образлары. Аларның белемгә омтылышлары, белем өйрәнүдәге тырышлыклары. Авторның мәгърифәтчелек идеаллары. К.Насыйридан Яшел Үзән районы Ачасыр авылындагы музей.	1
18	Г.САБИТОВ “Молоток”. Г.Зайнашева “ Кем быть?”. Габделхәй Сабитов.“Чүкеч” хикэясе. Г.Зәйнәшевнең “Кем булырга”шигыре. Язучы турында кыскача белешмә. һөнәр сайлауның үзенчәлекләре.	1
19	М.Латифуллин “Молодость Сайдаша”.М.Латифуллин “Сәйдәшнең яшьлеге»хикэясе.С.Сәйдәшнең тормышына йогынты ясаган кешеләр. С. Сәйдәшев исемендәге Зур концерт залы, музей. һәйкәле.	1
20	А.Алиш “Когда мама уехала отдыхать”. Абдулла Алиш. “Әни ялга киткәч” хикэясе. А.Алишның тормыш юлы, ижаты турында кыскача мәгълүмат. <i>Әдәбият теориясе. Хикәяләүче.</i>	1
21	Ф.Яруллин “Пятно на солнце”.Фәнис Яруллин. Кояштагы тап” хикэясе. Ф.Яруллин турында кыскача белешмә.“Кояштагы тап” хикэясендә ялганның, ялкаулыкның фаш ителүе. Яманлыкның эзе калуы. <i>Әдәбият теориясе. Притча.</i>	1
22	Р.Файзуллин “Единственная”. Равил Фәйзуллин. “Бердәнбер” шигыре. Шагыйрь турында кыскача мәгълүмат.“Бердәнбер” шигырьнең төп	1

	идеясе. Әдәбиятта ана образы. Шигырьнең төзелеше. “Аң-белем” бүлеге буенча кабатлау дәресе.	
Цена дружбы./ Дуслык кадере – 4 сәг.		
23	Жизнь и творчество Дардменда. Дардменд “Два брата”.Дәрдемәнд “Ике туган” хикәясе. Эдип турында кыскача белешмә.“Табигать образы.	1
24	Жизнь и творчество Х. Такташа. Ознакомление с произведением «Мокамай»Х.Такташ “Мокамай” әсәре .Х.Такташның тормышы һәм ижаты.” “Мокамай” әсәре белән танышу. Шагыйрьнең эстетик идеалы. Дуслык кадере.	1
25	Многогранная деятельность Р. Хариса. Ознакомление с пьесой «Секретная поляна». Э.Шарифуллина «Дружба, настоящая дружба».Р. Харис “Серле алан”пьесасы . Эльмира Шәрифуллина “Дуслык, чын дуслык!” шигыре. Р.Харисның күпкырлы эшчәнлеге.Пьеса белән танышу. Эльмира Шәрифуллинатурында кыскача мәгълүмат.“Дуслык, чын дуслык!” шигыренең этәлеге, төзелеше. Дуслыкның көче турында уйлану.	1
26	Ш.Галиев “Мёд дружбы”.Шәүкәт Галиев “Дуслык балы” шигыре. Язучының тормыш юлы, ижаты турында кыскача мәгълүмат.“Дуслык балы” шигыренең этәлеге. Шигырьдә күтәрелгән милләтара дуслык, толерантлык проблемалары.Шигырьнең строфалары, рифмалары, троплар.“Дуслык кадере” бүлеге буенча кабатлау. Тест.	1
Сатира/ Сатира- 4 сәг.		
27	Ф.Шафигуллин “Две копейки”, “Акбай и Карабай”.Файл Шәфигуллин. “Ике тиен акча” хикәясе. . «Акбай белән Карабай» хикәясе. Хикәянең этәлеге. Марат образы. Хикәядәге юмор. Язучының юмор аша әйтергә теләгән фикере.Язучының Яшел Үзән районындагы музее.	1
28	В. Радлов “Шутник”. В. Радловның“Шаян кеше” хикәясе. В. Радловның тәржемә эше. Галимнең мәгърифәтчелек идеяләре. “Шаян кеше” хикәясе белән танышу. Шаянлыкның файдасы турында сөйләшү.	1
29	Ш.Галиев “Не бойся, не трону”, “Перешагнул через Волгу”. Шәүкәт Галиев. “Курыкма, тимим”, “Атлап чыктым Иделне” шигырьләре. Шигырьләрнең этәлекләре. Һәр шигырьдәге юмор. “Көлке көлә килә...” бүлеге буенча кабатлау.	1
30	Итоговая контрольная работа. Йомгаклау контроль эше.	1
Времена года./ Ел фасыллары – 5 сәг.		
31	Р.Ахметзянов “Рано ещё”, Г.Рахим “Апрель”. Роберт Әхмәтҗанов.“Иртә әле...” шигыре. Гәрәй Рәхим. Апрель” хикәясе. Шагыйрь турында кыскача мәгълүмат.“Иртә әле...” шигырендә табигать тасвиры. Кулланылган әдәби алымнар. Туган ил кадере. <i>Әдәбият теориясе. Пейзаж.</i> Гәрәй Рәхим турында кыскача мәгълүмат.“Апрель” хикәясенәң этәлеге. Төп идеясе. Хикәядәге чагыштырулар. Автор игътибарны юнәлткән табигать кануны. <i>Әдәбият теориясе. Портрет.</i>	1
32	Жизнь и творчество Г. Баширова. «Родная сторона – колыбель моя», «Весенние сабантуи». Гомәр Бәширов. “Туган ягым- яшел бишек” повесте “ “Язгы сабан туйлары”. Язучының тормыш юлы, ижаты турында кыскача мәгълүмат. “Туган ягым- яшел бишек” повесте “ “Язгы сабан туйлары” белән танышу. Сабантуй турындагы өзекнең этәлеге.	1

	Сабантуй бэйрәменәң тасвирлап бирелеше. Көрәшче егетләр, Хәкимжан образлары. Сурәтләү чаралары. Сабантуй бэйрәме тарихы.	
33	Ознакомление с картиной Л. Фаттахова «Сабантуй». Лотфулла Фәттахов. Рәссамның тормышы, ижаты турында кыскача мәгълүмат. “Сабантуй” картинасында сурәтләнгән табигать, авыл кешеләре.	1
34	Чтение детского журнала «Сабантуй». Балалар өчен чыга торган газета-журналлар.“Сабантуй” журналы.Журнал басылып чыгу тарихы. Журнал рубрикалары. Мәкаләләрнең эчтәлегә.	1
35	Повторение темы “Времена года”. “Ел фасыллары” бүлегә буенча йомгаклау дәресе.	1

7 класс.

№	Тема урока, элементы содержания./ Дәрес темасы, эчтәлек элементлары	Кол.часов / Сәг саны
Народ правдив. /Халык хаклы- 5 сәг.		
1	Повторение ранее изученных жанров фольклора. Алда өйрәнгән фольклор жанрларын кабатлау. Схема өстендә эш. Халык тормышы, йола фольклоры. Гаилә йолалары (бала туу, туй), календарь йолалар. Йолаларның әдәбиятта бирелеше.	1
2	Ф. Бурнаш “Молодые сердца”. Ф.Бурнаш “ Яшьйөрәкләр”. Язучының тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. “Яшьйөрәкләр драмасын өйрәнү.	1
3	Баиты, их поэтические особенности . «Сак-Сук», «Не забуду Родину». Бәетләр“Сак- Сок” бәете, мөнәҗәтләр “ Илемне онытмам”. Бәетләр турында белешмә ,аларның шигъри үзенчәлекләре. Мөнәҗәтләр турында теоретик төшенчәне өйрәнү.	1
4	Г. Тукай “Национальные напевы”. Г. Тукай “Милли моңнар”. Г.Тукай ижатында фольклор мотивларының бирелеше.	1
5	Проект о Г.Тукае «Творчество поэта». Тест. Проект эше “Шагыйрьнең ижаты” Г.Тукай ижатына багышланган . Тест.	1
Слово мудрецов./ Аксакаллар сүзе – 4 сәг.		
6	Творчество Ф. Амирхана. “Зухра на луна”.Ф.Әмирхан “Ай өстендә Зөһрә кыз”. Татар әдәбиятының фольклор һәм мифология белән бәйләнеше. Ф.Амирхан “Ай өстендә Зөһрә кыз”әкиятә белән танышу. Әкияттә образлар системасы, символик образлар.	1
7	Творчество Г. Ибрагимова. Рассказ «Чубарый».Г.Ибраһимов “Алмачуар” хикәясә. Г. Ибраһимовның ижаты. “Алмачуар” әсәрендә халык тормышының бирелеше. Әсәрдә образлар системасы, Алмачуар образы. Закирның атка карата мөхәббәте.	1
8	Национальная одежда, предметы обихода. Татар халкының милли киёмнәре, бизәнү әйберләре. Татар халкының милли киёмнәре, бизәнү әйберләре белән танышу.	1
9	Р. Миннуллин “Встреча невесты”. Р.Миннуллинның “ Килен төшкәндә” шигъре. Шагыйрьнең тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. “Килен төшкәндә әсәрен уку.	1
10	Деятельность композитора Р. Яхина. Р.Яхинның эшчәнлегә. Композиторның тормыш юлы, ижаты белән танышу.	1

11	Х. Мударисов «Серебряная подкова».Х.Мөдәрисова ижаты,» Көмеш дага» эсәре.Х.Мөдәрисова ижаты,» Көмеш дага» эсәрен өйрәнү.	1
	<i>Судьба страны в надёжных руках./ Ил язмышы — ышынычлы кулларда – 5 сәг.</i>	
12	А.Маликова «Судьбародины – судьбамужчины»Ә.Маликов “Ил язмышы- ир язмышы” шигыре. Ә.Маликов “Ил язмышы- ир язмышы” шигырен өйрәнү. Гражданлык лирикасы, пафос турындагы төшенчәләрне үзләштерү.	1
13	Г.Кутуй “Тоска”. Г. Кутуй ижаты.”Сагыну” нәсере. Г. Кутуйның ижаты белән танышу. Нәсер һәм инверсия күренеше турында белешмә биру.	1
14	Жизнь и творчество С. Хакима. Поэма “Садоводы”. Стихотворение «В этих полях, долинах...»С.Хәким“Бакчачылар “ поэмасы. . “Бу кырлар , бу үзәннәрдә” шигыре .С.Хәкимнең тормышы юлы һәм ижаты. “Бакчачылар “ поэмасын өйрәнү. Бөек Ватан сугышы вакытындагы тормышны сүрәтләү. “Бу кырлар , бу үзәннәрдә” шигыре белән танышу. Туган як образы, туган жир образын мифлаштыру.	1
15	Творчество Р. Тухватуллина. Повесть «Ягодные поляны». Р.Төхвәтуллин “Жиләкле аланнар” повесты. Р.Төхвәтуллин ижаты. “Жиләкле аланнар” повестыннан өзек өйрәнү. Сюжет сызыгы. Балачакны, үткәнне сагыну. Сөйләүче- малай, автор белән тәңгәл фикердә булуы.	1
16	Творчество М. Магдиева. Повесть «Мы – дети сорок первого года». М. Мәһдиев “Без кырык беренче ел балалары” . М.Мәһдиев ижаты. “Без- кырык беренче ел балалары” повесте белән танышу.Ачы сугыш елларында балаларның авыр язмышын сүрәтләү.	1
Герой своего времени. Заман герое – 4 сәг.		
17	Творчество Назипа Думави. Стихотворение «Первый снег». Н.Думави”Беренче кар” шигыре. Н.Думавиның ижаты.”Беренче кар” шигырендә табигать күренешен тасвирлау.	1
18	Жизнь и творчество Хади Такташа. Поэма «Алсу» .Һади Такташ“Алсу “ поэмасы. Һади Такташның тормыш юлы, ижаты.”Алсу “ поэмасының шигъри үзенчәлекләре, кабатлаулар.	1
19	Жизненный и творческий путь Хасана Туфана.«Плывут и плывут облака». Х.Туфан “Агыла да болыт агыла” шигыре. Х.Туфанның тормыш һәм ижат юлы. “Агыла да болыт агыла” шигыре. Х.Туфанның Аксубай районындагы музее.	1
20	ГурийТавлин.«Когда тучи заслоняют солнце». Г.Тавлин “Кояш болытка кәргәндә” романы. Г.Тавлин “Кояш болытка кәргәндә” романыннан өзек белән танышу. Кабатлау.	1
Тема Родины. Туган ил темасы – 6 сәг.		
21	А.Гилязов “Три аршина земли”.А.Гыйләжәв “Өч аршин жир” повесты. А.Гыйләжәвнең тормыш юлы, ижат юлы. Татар әдәбиятының милли сәнгать традицияләренә әйләнеп кайтуы. “Өч аршин жир” повесты белән танышу. Туган жиреннән ерак булган кешенең сәнгатьчә фикер йөртү юллары.	1
22	И.Юзеев «Выронили белый калфак из рук». И. Юзеев .“Ак калфакны төшердем кулдан “драмасы.И. Юзеевның тормыш юлы һәм	1

	ижаты. “Ак калфакны төшердем кулдан “ исемле драмаэсэрен уку. Эсэрдэ социаль –этикпроблемалар. Кешенечитилдэ тасвирлау.	
23	Ф.Сафин “Родной земле”.Ф.Сафин “Туган жиремэ” шигыре. Ф.Сафин ижаты.”Туган жиремэ” шигырен өйрөнү. Туган жиргэ, туган табигатькэ, тирэ-юньне булган мөнэсэбэтне сэнгатьчэ ачуга багышланган лирик эсэр.	1
24	М.Галиев “Родной очаг”.М.Галиев “Нигез” повесте. М.Галиев ижаты. “Нигез” повестеннэн өзек белэн танышу. Эсэрдэ сугыш чоры вакытының авырлыкларын сүрэтлэу. Геройларга хас булган эдәплелек, үз-үзеңэ ышану хислэренең чагылышы	1
25	Проектная работа «Моя малая Родина». Тест. “Минем кечкенэ Ватаным” темасына проект эше. Кабатлау. Тест.	1
26	Итоговая контрольная работа. Йомгаклау контроль эше.	1
Добро побеждает. Яхшылык жиңэ – 5 сэг.		
27	Ф.Хусни«Нерассказанная история». Ф.Хөсни “Сөйләнмэгән хикэя” хикэясе. Ф.Хөснинең тормыш юлы һәм ижаты. “Сөйләнмэгән хикэя” хикэясендэ” баланың сугыш чоры авырлыкларын аңлавы. Аның эчке кичерешлэре.	1
28	Р.Хафизова “В день возвращения отца» Р.Хафизова “Эти кайткан көн” хикэясе. Р.Хафизова ижаты. “Эти кайткан көн” хикэясендэ сугыш чоры балаларының психологиясе.	1
29	Творчество Ф.Яруллина. “Белый лотос”.Ф.Яруллин “Ак төнбоек” хикэясе. Ф.Яруллин ижаты. “Ак төнбоек” хикэясендэ дуслык проблемасының яктыртылуы, кешенең үз кыланышларына жаваплы булу темасының бирелеше.	1
30	Р.Корбан” Давайте, поможем». Р.Корбан. ”Ярдәм итик” шигыре. Корбан ижаты.”Ярдәм итик” шигырендэ табигать һәм кешенең үзара мөнэсэбэтлэре.	1
31	Р. Галиуллин “Пять двоек”.Р.Галиуллин “Биш икеле” хикэясе. Р.Галиуллинның “Биш икеле” хикэясендэ бала психологиясенең үзенчәлекле бирелеше.	1
Природе нужен доктор .Табигатькэ табиб кирэк -4 сэг.		
32	М.Аглямов.«Как березы», «Места костров». М.Әгъләмов “Каеннар булсаң иде”,”Учак урыннары” .М.Әгъләмов “Каеннар булсаң иде”,”Учак урыннары”эсэрлэре белэн танышу.	1
33	З.Мансур “Крик рыбы”, Х.Ибрагимов “Карач”. З. Мансуровның “ Балык кычкыруы” , Х. Ибрагимовның “ “Карач” хикэясе. З. Мансуровның тормыш юлы һәм ижаты белэн танышу. “ Балык кычкыруы” хикэясендэ кеше һәм табигатьнең үзара мөнэсэбэтлэре проблемасы.	1
34	Х.Ибрагимов “Ворон”.Х. Ибрагимовның “ “Карга” хикэясе. Укучыларга экологик тәрбия бирү.	1
35	Повторение и обобщение изученного в 7 классе. Повторение. Тест. Үткәннэрне йомгаклау. Кабатлау.	1

8 класс.

№	Тема урока, элементы содержания./	Кол.час
---	-----------------------------------	---------

	Дәрес темасы, эчтәлек элементлары	Сәг.сан ы
Память о прошлом. Узганнар турында хәтерләү -5 сәг.		
1.	Предания . «Колдунья», «Пойма имени Гали» , «Моргана».Халык авыз ижаты. Риваятьләр.“Сихерче кыз”,.“Гали тугае” ,“Моргана”риваятьләрән уку. Риваятьләрнең әдәбиятта яктыртылышы. Легенда жанрына гомуми күзаллау.	1
2.	М.Гафури «Ханская дочь Алтынчеч». Легенды «Откуда появилась кукушка?»,«Девушка Зухра» (татарская легенда), «Мистер Стуруорм» (шотландская легенда).М.Гафури “ Хан кызы Алтынчәч” “Күке каян барлыкка килгән?” , Зөһрә кыз” (татар халык легендасы), “Мистер Стуруорм” (борынгы шотланд легендасы) . Әсәрләр белән танышу.	1
3	Ф.Яхин “Птица счастья», А.Еники «Курай». Ф.Яхин “Һомай кошы хикәясе. Ә.Еники “Курай”хикәяләре. Әсәрләрнең эчтәлеге белән танышу. Фикер йөртү.	1
4	Ф.Яруллин “Напевы курая”. Ф.Яруллин “Моңлы курай”шигырен күзаллау. Милли уен кораллары белән танышу.	1
5	“Музыкальные инструменты”.” Музыкаль инструментлар”.	1
Следы в истории/ Тарих эзләре – 6 сәг.		
6	Путевые заметки, летопись. Сәяхәтнамәләр һәм елъязмалар. Ибне Фадлан “ “Ибн Фадланның 921-922 елларда Болгар дәүләтенә сәфәре вакытында язылган сәяхәтнамәсе”.	1
7	Ф.Карим «Путешествие в Европу»/“Фатих Кәрим “Ауропа сәяхәтнамәсе”.Фатих Кәрим тормыш юлы һәм ижаты “Ауропа сәяхәтнамәсе”нән өзек белән танышу.	1
8	М.Юнус “Вода”./ Миргазиян Юныс ижаты. “Су”хикәясе. Казан Кремле тыюлыгы турында тарихи вакыйгалар турындагы мәгълүмат.	1
9	Творчество Г. Тукая. Стихотворение «Пара лошадей»./Г.Тукай ижаты. “Пар ат” шигыре. Туган жиргә мәдхия жырлау. Казанга әйләнәп кайткандагы кичерешләр.Әдәби теленең лексик һәм фонетик чараларын куллану. Габдулла Тукай исемендәге Дәүләт премиясе.	1
10	Творческое наследие художника и скульптора Б. Урманче. «Триптих» Урманче./ Бакый Урманче ижаты. ” Пар ат” картинасы.	1
11	Н. Назми «Белый пароход на реке Белой».Нажар Нәжми “Агыйделдә –ак пароход”. Назар Нәжми ижаты “Агыйделдә –ак пароход”әсәреннән өзек уку. “Казанның тарихи урыннары”. Кабатлау. Тест.	1
Незабываемые годы./ Онытылмас еллар – 6 сәг.		
12	Ознакомление с творчеством автопортретиста Виктора Куделькина, Г.Ахунова «Портреты современников».Гариф Ахуновның “Замандашлар портреты”. Рәссам Виктор Куделькин ижаты. Гариф Ахуновның “Замандашлар портреты”статьясын уку.	1
13	Р. Ахметзянов «Солдатлар»/ «Солдаты», «Герман көе»/ «Германская мелодия».Роберт Әхмәтжанов “Солдатлар”, “Герман көе”шигырьләре.Музыка һәм әдәбиятның үзара бәйләнеше.	1

14	Жизнь и творчество Ф. Карима. Изучение произведений поэта «Клятва», «Зеленая гармонь с колокольчиком», «Моросит и моросит». / Фатих Кәримнең "Ант" шигыре. "Кыңгыраулы яшел гармун" поэмасыннан өзек, "Сибәли дә сибәли" әсәре. Фатих Кәримнең тормыш юлы һәм ижаты. "Ант" шигыре. "Кыңгыраулы яшел гармун" поэмасыннан өзек, "Сибәли дә сибәли" әсәрләре белән танышу. Татар гармунының тарихы. Бөек Ватан сугышы чорында шигърияттә патриотлык хисләре.	1
15	Творчество Т. Миннуллина. Драма «У совести вариантов нет» . Т. Миннуллин ижаты. "Моңлы бер жыр" драмасы. Т. Миннуллин ижаты. "Моңлы бер жыр" драмасында Муса Жәлил образы "Моңлы бер жыр" драмасы буенча эш. Казанда М.Жәлил һәйкәле. Хат үрнәкләре белән танышу. Фронт хатлары.	1
16	Творчество башкирского поэта М. Карима. стихотворение «Неизвестный солдат»/ Мостай Кәрим ижаты. "Билгесез солдат" шигыре. Чыңгыз Айтматов ижаты "Анам кыры" әсәре. Мостай Кәрим ижаты. "Билгесез солдат" шигырендә сугыш истәлекләре. Кыргыз язучысы Чыңгыз Айтматов ижаты "Анам кыры" әсәрендә кешенең яшәү мәгънәсе проблемасы.	1
17	Проектная работа «Наши герои». Повторение. Проект эше "Безнең геройлар" Кәбатлау.	1
Повзрослевшие рано. /Иртә олыгайганнар - 3 сәг		
18	К.Булатова «Преклоняю голову» Клара Булатова" Башым иям" шигыре. /Клара Булатова ижаты. "Башым иям" шигырендә сугыш чоры балалары язмышы.	1
19	Н. Ахмадиев «День победы» ,Р.Валиев "Родина"./Нур Әхмәдиев ижаты "Жиңү көне" шигыре. Разил Вәлиев ижаты "Ватаным" шигыре. Нур Әхмәдиев ижаты "Жиңү көне" шигырендә сугыш елларына истәлекләр. Разил Вәлиев ижаты "Ватаным" шигырендә патриотик хисләр чагылышы. Бүлекне кәбатлау.	1
20	Ф.Сафин "Тулганай"/Факил Сафин ижаты "Тулганай" әсәре. Повторение. Тест. Патриотик хисләр чагылышы.	1
Образ матерей в литературе. /Әдәбиятта аналар образы - 7 сәг.		
21	Ш.Камал "В метель"/ Шәриф Камал "Буранда" новелласы. Шәриф Камалның тормыш юлы һәм ижаты. "Буранда" новелласына анализ. Текстның эмоциональ бизәлеше. Чыганаclar һәм алымнар.	1
22	И.Салахов «Колымские рассказы», «Зовматери», «Ана тавышы» / «Зовматери». Ибраһим Салахов ижаты "Колыма хикәяләре" "Ана тавышы" өзеге. Әсәрләрдә сталин репрессиясенә дучар булган кешеләр язмышы.	1
23	Жизнь и творчество С. Хакима. Стихотворение «Мамочка», «Желаю в песнях...». Р.Миннуллин "Мамочка"/Сибгат Хәким "Әнкәй", "Жырларымда телим" шигыре. Роберт Миннуллин ижаты "Әнкәй" шигыре. Сибгат Хәким тормыш юлы һәм ижаты. "Әнкәй" шигырендә туган як образы, ана күңеленең чагылышы. Өлкән буын шагыйрь ижатында лирик һәм социаль-этик фикер йөртү алымнары, тарихи-культурада горейф – гадәтләренә күтәрелеше темасы.	1
24	М.Галиев «Мама возвращается с реки». /Марсель Галиев ижаты "Су буеннан әнкәй кайтып килә". Өлкән буын шагыйрь ижатында	1

	лирик һәм социаль-этик фикер йөртү алымнары , тарихи- культурада горейф –гадәтләренә күтәрелешә темасы.	
25	Ш. Хусаинов «Мама приехала» .Ш.Хөсәенов (“Әни килде”) ”Әниемнең ак күлмәге” драмасы Ш.Хөсәеновның тормыш юлы һәм ижаты. (“Әни килде”) ”Әниемнең ак күлмәге” драмасыннан өзек. Драмада социаль-этик проблема .Әдәпләлек .	1
26	Ф. Садриев «Утренний ветер». Фоат Садриев “Таң жиле” романы . Фоат Садриев ижаты. ”Таң жиле”романыннан өзекләр. Нуриасма образы.	1
27	Проектная работа «Моя любимая мама»./ Проект эше “Яраткан әнием” Бүлекне гомумиләштереп кабатлау.	1
Юмор./ Юмор -3 сәг.		
28	Информация о первых сатирических журналах начала XX века. «Стрекоза», «Стрелы», «Коршунь».XX гасыр башы беренчә сатирик журналлар турында мәгълүмат. “Чикерткә”, “Карчыга”,Уклар” әсәрләре, аларның критик фикер йөртү үсешендә роле.	1
29	Г.Камал “Банкрот”. Г.Камалның “Банкрот” комедиясе. Г.Камалның тормыш юлы һәм ижаты “Банкрот” комедиясендә конфликт .Мәгърифәтчелек эшчәнлегә , чаралар.Хәйләсез дөнья – файдасыз. Г.Камал“Банкрот” комедиясе.	1
30	Г.Афзал «Страдания в пути». /Гамил Афзалның”Юл газабы”хикәясе.Гамил Афзалның тормыш юлы һәм ижаты. ”Юл газабы”хикәясендә язучылык үзенчәлекләре.	1
Любимцы татарского народа./ Татар халкының сөеклеләре – 3 сәг.		
31	Жизнь и творчествоР. Хариса. Стихотворении «Два цветка» «Гармонист». Ренат Харисның “Гармунчы”поэмасы,“Ике гөл”шигыре. Ренат Харисның тормыш юлы һәм ижаты. “Гармунчы”поэмасыннан өзек. “Ике гөл”шигыре. Кеше күңеленә бөеклегә, философик әсәр.	1
32	Зульфат «Стихотворение открыто»./ Зөлфәт “Шигырем-ачык!” Зөлфәтнең тормыш юлы һәм ижаты “Шигырем-ачык!” әсәрендә лирик геройның бирелешә, ”Шундый чагы әле жанымның”шигыре.	1
33	Г.Кайбицкая “Артистка”. Р.Батулла “Танец”./ Галия Кайбицкая“Артистка”. Рабит Батулла“Бию ”әсәре. Галия Кайбицкая ижаты. Тормыш юлы. “Артистка” документаль повестында атриса образы.Рабит Батулла ижаты. “Бию ”әсәре.	1
Природа одушевленная. / Жанлы табигать – 2 сәг.		
34	А.Халим «Трёхногая кобыла», Г.Хасанов «Первый гром» Айдар Хәлимның“Өч аяклы ат” повесты. Гарәфи Хәсәнов“Беренче күк күкрәү”хикәясе. Гарәфи Хәсәнов ижаты. “Беренче күк күкрәү”хикәясен уку. Айдар Хәлимның “Өч аяклы ат” повестынан өзектә сугыш чоры елларының авырлыгы, балалар язмышы тамасының күтәрелешә..	1
35	Творчество К. Каримова. «Рассказ Тимергали бабай». Информация о детском журнале «Ялкын». Обобщение пройденного материала в 8 классе.Камил Кәримов ижаты,“Тимергали бабай хикәяте”. “Ялкын”журналы.Үткәннәргә йомгаклау. Камил Кәримов ижаты,“Тимергали бабай хикәяте”ндә барган вакыйгалар чынлыкта булган хәлләргә корылган булуы	1

9 нчы сыйныф

Дәрес тәртибе	Дәрес темасы, эчтәлек элементы	Кол.час Сэг.сан ы
Сила слова./ Сүз көче – 5 с		
1.	Дастан.Краткое содержание, проблематика, основные герои и художественные особенности дастана «Идегей» (в сокращении)./Дастаннар турында төшенчә бирү.“Идегәй” дастаны. Беренче пәрдә. Икенче күренеш. Кыскача эчтәлеге, күтәрелгән проблема, төп геройлар, сәнгать үзенчәлекләре.	1
2.	Дастан “Идегей”. /“Идегәй” дастаны.Беренче пәрдә. Өченче күренеш. Эңгәмә өчен тема: геройлар: милли гомумкешелек сыйфатлары. Идегәй”трагедиясе турында.	1
3	Повторение. Тест. /Кабатлау. Тест.	1
4	Поэма КулГали«КыйссаиЙосыф»./Кол Галинең “Кыйссаи Йосыф” поэмасы. Болгар-татар әдәбиятының (XII- XIII гасырның беренче яртысы) язма истәлеге. Зирәклелеккә, матурлылыкка, кеше хисләренең куәтлегенә дан жырлау.	1
5	ПоэмаКулГали«КыйссаиЙосыф»./Кол Галинең “Кыйссаи Йосыф” әсәре турында. Әсәргә анализ ясау.	1
Любовные сюжеты в средневековой татарской литературе./ Урта гасыр татар әдәбиятында мэхәббәт сюжетлары – 2 сәг.		
6	Тюрко-татарская литература: основные представители. Творчество Саифа Сарай. /Төрки- татар әдәбияты вәкилләре. Сәиф Сарай ижаты. “Сөһәйл вә Гөлдерсен” дастаныннан өзек белән танышу.	1
7	С.Сарай “Сөһәйл вә Гөлдерсен” ./С.Сарай “Сөһәйл вә Гөлдерсен” дастаны. Әсәргә анализ ясау. Автор фикере. Дастан төре.	1
Женские образы в татарской литературе./ Татар әдәбиятында хатын-кыз образлары – 6 сәг.		
8	Поэма Г. Кандалий«Сахибзямалу»./Г.Кандалий “Сәхипжамал” поэмасы. Г.Кандалийның тормыш юлы һәм ижаты. Язучының татар шигъриятенә алып килгән яңалыгы.	1
9	Р. Фахрутдинов«Асма, или Деяния и наказание» /Р.Фәхретдин “Әсма , яки гамәл вә жаза” романы. Р.Фәхретдиннең тормыш юлы һәм ижаты. “Әсма, яки гамәл вә жаза” романыннан өзек уку, “Татар мәгърифәтчеләре” темасына эңгәмә.	1
10	СтихотворениеГ. Тукая «Татарскимдевушкам»./Г.Тукай “ Татар кызларына” шигъре . Г.Тукайның Казан чоры ижаты. Шигърьдәге лирик герой. Аның татар кызларына әйтергә теләгән фикере. Казан шәһәрәндә Г.Тукай музейе.	1
11	Ф.Амирхан “Хаят”./Ф.Әмирхан “Хәят” повесте. Ф.Әмирхан “Хәят” повестен уку. Эчтәлеге белән танышу. Катнаш	1

	гаилэлэр темасына эңгәмә. Автор фикере.	
12	А.Гилязов «В пятницу, вечером...»./А.Гыйләжев “ Жомга көн кич белән”. А.Гыйләжевның тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. Бала тәрбияләү темасы. Образларга характеристика.	1
13	Р.Мингалим «Золотая осень»./Р. Мингалим “Сап- сары көзләр” хикәясе. Эсәрләрдә идея-эстетик идеалның чагылышы. Кабатлау. Тест.	1
Лирическое начало в татарской литературе./ Татар әдәбиятынан лирик башлангыч -6 сәг.		
14	Татарская поэзия: пейзажная лирика . Р. Зайдулла “Буря”, И.Иксанова “Одуванчик”./Татар шигъриятендә лирика төшенчәсе. Пейзаж лирикасы. Р. Зәйдулла «Буря» шигъре. И.Иксанова « Тузганак». Авторларның тормыш юлы , ижаты. Шигърьдә образларның бирелеше. Пейзаж лирикасына хас үзенчәлекләр.	1
15	Гражданская лирика. С.Ахметзянова “Татарская мудрость”.Гражданлык лирикасы. С.Әхмәтжанова “Татар акылы”, “Сүнмәс балкыш “ шигъре. Татар зыялылары турында эңгәмә. Лирик геройның хис-кичерешләре.	1
16	Философская лирика. М.Шабәев«Монолог старого дуба» ./Фәлсәфи лирика.М.Шабәев “ Корыган имән монологы”. Марс Шабәевның биографиясе , ижат эшчәнлеге. Шигърьдәге образларга характеристика.	1
17	М.Мирза .Рубай.Гляжу я на четыре стороны этого мира» М.Мирза . Робагыйлар “Карыйм да бу дөньяның дүрт ягына”. Язучының тормыш юлы һәм ижаты. Робагыйларда автор әйтергә теләгән фикер.	1
18	Любовная лирика. Ф.Замалетдинова “Камни”, «День ожидания гостей»,Мәхәббәт лирикасы: Ф” Жамалетдинова “ Ташлар”, “Кунак көткән көн”. Ф. Жамалетдинованың тормыш юлы һәм ижаты. Лирик геройның кичерешләре.	1
19	Р.Ахметзянов “Душа поет”./Р. Әхмәтжанов “ Сандугач керде күңелгә”. Шигърьгә анализ. Хисләр бирелеше. Бүлекне кабатлау.	1
«Театр начинается с вешалки»./Театр элгечтән башлана - 3 сәг.		
20	Г.Камал “Первый театр”./ Г.Камалның “ Беренче театр” комедиясе. Татар драматургиясенә нигез салучыларның берсе-Г.Камалның тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. Г.Камалның “ Беренче театр” комедиясендә төп конфликтлар. Мәгърифәтчелек идеяләре, комик чаралар.	1
21	Сценическое творчество С.Гиззатуллины-Волжской. С.Гыйззәтуллина –Волжскаяның сәхнә тормышы, ижаты.	1
22	Жизнь и творчество Х. Мударрисовой ./ Повесть «Цена счастья». Х.Мөдәррисованың тормыш юлы һәм ижаты .Сәнгать кешесе тормышының “Бәйге хакы” повестында чагылыш табуы. Кабатлау. Тест.	1
Образы «целителей» в татарской литературе./		

Татар әдәбиятында табиб образлары – 4 сәг.		
23	Жизнь и творчество Г.Апсалямова . «Белые цветы». Г. Әпсәләмов “Ак чәчәкләр” романы. Г.Әпсәләмовның тормыш юлы һәм ижаты. “Ак чәчәкләр” романының этәлеге.	1
24	Г.Апсалямов «Белые цветы». Г. Әпсәләмов “Ак чәчәкләр” романы. Табиб образының яктыртылыш алымнары.	1
25	Г.Апсалямов «Белые цветы». Г. Әпсәләмов “Ак чәчәкләр” романы. Табиб образының яктыртылыш алымнары. Әсәргә анализ.	1
26	С. Сулейманова “Пижма”, “Это-жизнь”. /С.Сөйләйманова “Гөлбадран”, “Дөнья бу...” повесты . С.Сөйләйманованың тормыш юлы һәм ижаты белән танышу. “Гөлбадран”, “Дөнья бу...” повестыннан өзек уку.	1
Учитель – звучит гордо!/Укытучы горур яңгырый - 4 сәг		
27	М. Магдеев “Фронтвики”. М.Мәһдиев ”Фронтвиклар” романы. М.Мәһдиев ижаты.”Фронтвиклар” романынан өзек өйрәнү. Лирик чигенүләр. Образлар системасы. Казан педагогия коллияте турында.	1
28	Р.Гаташ Учитель”. Р. Гаташ“ Укытучы”, Л.Шагирзян “Мойучитель”./Л.Шагыйрьжан “ Укытучым” шигыре. Остазлар һәм укытучыларга багышланган шигырләргә анализ. Автор фикере.	1
29	В. Нуриевның “Инша “ хикәясә белән танышу. Материалны кабатлау. Тест.	1
30	Проектная работа «Мой первый учитель»./Проект эше “ Минем беренче укытучым”.	1
Изобилие профессий./ Һөнәрләр күп алар - 5 сәг.		
31	Х.Сарьян «Отцовская профессия». Х.Сарьян «Әткәм һөнәре». Авторның төп геройны тасвирлау үзенчәлекләре, автор позициясе.	1
32	Г.Ахунов “Клад”. Г.Ахунов “Хәзинә” романы . Г.Ахуновның тормыш юлы һәм ижаты. “Хәзинә” романынан өзек. Романның төп этәлеге. Нефть һәм нефтьчеләр темасының чынбарлыкта сүрәтләнеше.	1
33	Итоговая контрольная работа./Йомгаклау контроль эше. И.Юзеев «Казань – город белокаменный»./ И.Юзеев “Казан каласы- таш кала”. И.Юзеев тормыш юлы һәм ижаты. “Казан каласы- таш кала” өзеген өйрәнү.Шәһәр төзүчеләр һөнәренә эзерләү үзенчәлекләре.	1
34	Биография С. Гараевой. Стихотворение«Сварщик». С.Гәрәева “Сварщик егет” шигыре. С.Гәрәеваның тормыш юлы. “Сварщик егет” шигырен өйрәнү. Шигырьнең идея-эстетик мәгънәсе.	1
35	Повторение и обобщение изученного в 9 классе. 9 нчы сыйныфта үткәннәрне кабатлау һәм йомгаклау.	1

**Аннотация к рабочей программе по родной литературе (татарской)
основное общее образование, 5-9 классы**

Наименование программы	Рабочая программа по родному языку (татарскому), для изучающих родной язык (татарский) как государственный язык РТ
Основной разработчик программы	ШМО учителей родного языка (татарского) и родной литературы (татарской)

Адресность программы	Для учащихся 5-9 классов общеобразовательных школ
УМК	А.Р. Мотыгуллина
Основа программы	Примерная рабочая программа учебного предмета «Татарская литература» для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке (для изучающих татарский язык как государственный) Одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию(протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17)
Цели и задачи программы	<p>воспитание духовно развитой личности, формирование гуманистического мировоззрения, гражданского сознания, чувства патриотизма, любви и уважения к литературе и ценностям национальной культуры, интереса к изучению родной литературы; - развитие эмоционального восприятия художественного текста, образного и аналитического мышления, творческого воображения, читательской культуры и понимания авторской позиции; формирование представлений о специфике литературы в ряду других искусств, потребности в самостоятельном чтении художественных произведений; развитие устной и письменной речи учащихся; - освоение текстов художественных произведений в единстве формы и содержания, основных историколитературных сведений и теоретико-литературных понятий; - овладение умениями чтения и анализа художественных произведений; выявления в произведениях конкретноисторического и общечеловеческого содержания; грамотного использования татарского литературного языка при создании собственных устных и письменных высказываний.</p> <p>- приобретать знания по чтению и анализу художественных произведений с привлечением базовых литературоведческих понятий и необходимых сведений по истории литературы.</p> <p>- овладеть способами правильного, беглого и выразительного чтения вслух художественных и учебных текстов, в том числе и чтению наизусть; устного пересказа (подробному, выборочному, сжато, от другого лица, художественному); небольшого отрывка, главы, повести, рассказа, сказки; свободному владению монологической и диалогической речью в объеме изучаемых произведений.</p> <p>- научиться развернутому ответу на вопрос, рассказу о литературном герое, характеристике героя; отзыву на самостоятельно прочитанное</p>

	произведение
Срок реализации	5 лет
Количество часов	135 часов(1 класс - 33 ч., 2 класс - 34 ч., 3 класс - 34 ч., 4 класс - 34 ч.)